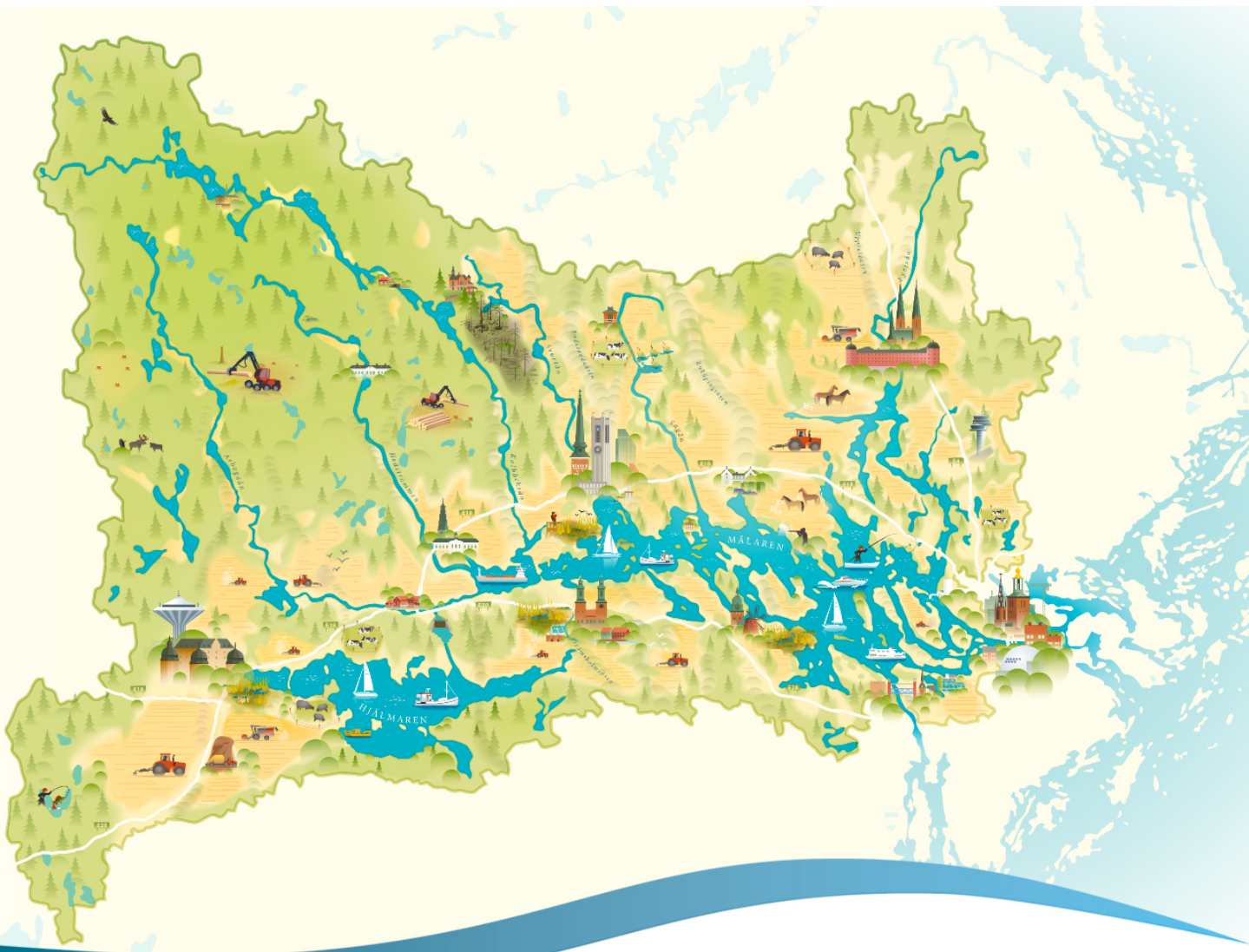

PRESENTATION

VISION 2022-2027

Talmanus till presentation i powerpoint

Talmanus till presentation av vision för Mälarens vattenvårdsförbund 2022-2027

Bild 1 - Vision för Mälarens vattenvårdsförbund 2022-2027

Välkomna! Det här är en presentation av visionen för Mälarens vattenvårdsförbund. Alla medlemmar har fått visionen utskickad till sig i ett pdf-dokument och ni har fram till den 31 mars 2021 på er att lämna synpunkter på remissen. Nu kommer jag att förklara bakgrunden till visionen genom att kort berätta om Mälaren, dess värde för oss, miljöproblemen och utmaningarna som Mälaren och vi står inför. Efter det förklara jag vad Mälarens vattenvårdsförbund gör för vattenvården och vilka resultat det har gett så här långt.

Avslutningsvis kommer vi att titta på visionen för 2022-2027 och se vad Mälarens vattenvårdsförbund kan hjälpa till med för att bevara Mälaren i så gott skick som möjligt.

Bild 2 - Varför vårda Mälaren?

Varför ska vi tillsammans ta hand om Mälaren? Varför är det viktigt?

Bild 3 - Mälaren förser oss med

Vad använder vi Mälaren till – vad har den för nytta och värde?

Mälaren förser oss bland annat med (Läs upp alla rader eller välj ut några saker du vill lyfta)

Förutom detta finns en beräkning på Mälarens värde i pengar:

127 miljarder kr/år – eller mer - enligt svenskt vattens undersökning från 2014. Här har man främst tittat på tillgången till Mälaren som dricksvatten och reningsfunktion. Man har tex utelämnat värdet av biologisk mångfald och flera andra saker. Det är svårt att värdera vatten, men helt klart är att det är livsviktigt med rent vatten.

Bild 4 - Miljöproblem

Vilka problem och utmaningar finns det då kring Mälaren? (Läs upp alla punkter eller lyft några stycken)

(Nedan följer exempel på förklaringar, om ni får en fråga eller vill förtydliga. Detta är inget som ni behöver läsa upp.)

Övergödning är när höga halter av fosfor och kväve leder till att det växer bra. Därför gödslar vi åkermarken med det, men när det rinner ut i stora mängder i sjöar och vattendrag leder det till igenväxning och algbloomning, vilket i sin tur kan leda till syrebrist i bottenvattnet. Syrebristen gör att smådjur och fiskar som lever i vattnet har svårt att överleva.

Miljögifter: Vi lever i ett kemikaliesamhälle, där de flesta produkter som tillverkas och som vi konsumerar, eller har konsumerat tidigare i historien, innehåller en mängd olika kemikalier. Flera av dem är giftiga även i mycket små mängder. Tungmetaller är en typ av miljögifter och så finns det en stor mängd organiska miljögifter.

Miljögifter sprids på olika sätt till vatten och tas där upp av levande organismer och sprids och anrikas uppåt i näringskedjan. Kunskapen om miljögifter är fortfarande bristfällig och det tillverkas även ett stort antal nya kemikalier varje år, som man egentligen inte vet så mycket om hur de påverkar miljön.

Ett exempel är ämnet TBT, som bland annat finns i vissa båtbottnfärger. Det har hormonstörande egenskaper som påverkar fisk, musslor och andra djur som lever i vattnet. Det krävs mycket små mängder för att förorena ett vatten. Det räcker med att tio kilo TBT fördelas över Mälaren för att gränsvärdet ska överskridas i hela sjön. TBT är fortfarande ett problem trots att det har varit förbjudet under många år i Sverige.

Fysiska hinder: Vi människor förändrar landskapet för att till exempel vinna mark, förbättra transporter, utvinna energi. Vi har rätat och dämt upp vattendrag, dikat ur större delen av all tillgänglig åkermark och skogsmark, byggt hamnar med mera. Detta har påverkat många saker, till exempel så har mängden fisk minskat kraftigt.

Invasiva arter: Till exempel sjögull. Massiva bestånd av sjögull kan täcka stora delar av en sjö eller ett vattendrag. Det påverkar människor direkt genom att försvåra för bad, fiske och båttrafik. Livet under ytan påverkas också negativt, då det blir lite solljus i vattnet. Den konkurrerar ut övriga arter där den breder ut sig. Främmande arter betraktas som ett av de största hoten mot biologisk mångfald. Främmande arter kan slå ut eller tränga undan naturligt förekommande, inhemska arter och påverka balansen i hela ekosystem. Det kan ske på flera olika sätt: Den främmande arten kan genom konkurrens om föda och utrymme, eller att inhemska djur blir föda för invasiva djur, förändra livsvillkoren för inhemska arter. En del arter kan gynnas medan andra missgynnas av den främmande artens närvaro.

Brunifiering: Att sjöar, bäckar, åar och älvar färgas bruna beror på att järn och organiskt material läcker från den omgivande marken ut i vattnet. En naturlig process och ingenting som är unikt för Sverige, bruna vatten är vanliga på hela norra halvklotet. Men de senaste årtiondena har färgen ökat kraftigt och allt fler sjöar och vattendrag har blivit märkbart bruna. En konsekvens är att vattenverken tvingas vidta fler åtgärder i reningsprocessen och använda mer kemikalier när råvatten renas till dricksvatten. En annan konsekvens är att sjöarnas ekosystem påverkas. En tredje att det blir mindre lockande att ta ett bad en varm sommardag om sjön är brun. (<https://www.naturvetenskap.lu.se/artikel/atgarder-i-skogen-kan-forhindra-att-sjoar-blir-brunare>)

Smittspridning: om bakterier kommer ut i Mälaren från tex avlopp, båttoalett eller annat, kan det riskera att förorena råvattenintaget hos vattenverken. I så fall kan det bli stora problem. Om vattnet blir varmare, är det större risk för smittspridning, då de flesta bakterier gynnas av värme.

Utarmning biologisk mångfald: Om den biologiska mångfalden utarmas, kan vi mista livsviktiga ekosystemtjänster. Fiskrikedom och sjöns renande förmåga är ett par exempel.

Exploatering: Exploatering av stränder runt Mälaren, medför att djur och växter får mindre utrymme. Viktiga lekplatser kan försvinna tex. Sjöfåglarna får mindre utrymme att häcka. Nedskräpningen ökar, även föroreningarna som kommer ut i Mälaren.

Effekter av klimatförändring: När jordens medeltemperatur höjs, inträffar fler extrema väderhändelser som påverkar vattnets kvalitet och kvantitet. Det innebär både en ökad risk för översvämning och en ökad risk för torka. Ökade regnmängder innebär bland annat kraftigare markavrinning från gödslade betesmarker och större problem med utsläpp från överbelastade avloppsledningar. Detta innebär också en ökad risk att virus och smittoämnen sprids. Dessutom höjs risken för skador på infrastruktur och hus men också för oss människor.

Bild 5 - Mälarens vattenvårdsförbund

Mälarens vattenvårdsförbund har ansvar för miljöövervakningen av Mälaren, som har pågått sedan 1965. Förbundet tar även fram utredningar som är underlag vid samhällsplanering. Fokus är också på att sprida information och uppmuntra till åtgärder för en bättre vattenkvalitet i Mälaren.

MVVF samlar myndigheter, kommuner, länsstyrelser, större företag, branschorganisationer och ideella organisationer som har sin hemvist vid Mälaren i samverkan.

Det övergripande målet för vår verksamhet är att bevara och förbättra Mälarens vattenkvalitet.

Bild 6 - Mälaren – en sjö för miljoner

Mälarens vattenvårdsförbund driver sedan 2013 det åtgärdsinriktade projektet Mälaren – en sjö för miljoner (MER). I projektet ingår 23 av de kommuner som finns vid Mälaren. Målet är att underlätta och stötta kommunernas komplexa arbete med vattenfrågor, utifrån de krav som ställs i EU:s vattendirektiv. Projektet fångar upp de behov som finns för gemensamma aktiviteter och erfarenhetsutbyte.

Bild 7 - Vad gör MER?

Fokus för Mälaren – en sjö för miljoner är att lyssna på medlemskommunerna. Kan vi hitta gemensamma intressen där vi kan tjäna på att samarbeta och hitta synergier? Hur kan vi hitta smarta sätt att utnyttja våra resurser på smartast möjliga sätt. Här är några exempel på vad MER arbetat med den senaste tiden.

MER har på kommunernas initiativ skapat en utbildning för nya politiker om kommunernas vattenförvaltning. Den kan ni beställa från oss om ni vill hålla den för era politiker.

Dagvattenfrågan är komplicerad och en utmaning för kommunerna. MER har med hjälp av experter och tjänstemännen satt samman en skrivelse som förklarar kommunernas problem och som ska lyftas till regeringsnivå.

Bild 8 - Resultat

Läs texten på bilden

Bild 9 – Fler resultat

Exempel på fler resultat:

- Pågående bekämpning av sjögull, som ni ser på bilden högst upp till vänster.
- Förbundet är en part i det stora EU-projektet LIFE IP Rich Waters – projektet rör övergödning, fria vandringsvägar, miljögifter, vattenplanering och nya projekt. Här på bilden i mitten syns den nya fiskvägen i Västerås centrum. Vi var den initierande och drivande parten i ansökan om hela projektet.
- Nyligen publicerade vi en undersökning kring läkemedelsrester och några andra organiska miljöföroreningar i Mälaren, Vänern och Vättern, som fick mycket uppmärksamhet.
- Förra sommaren hoppade vi på ett försök att använda satelliter för att kolla algblomning, CyanoAlert, som även har en app som vem som helst kan använda för att kolla algblomningen på sin plats
- Vi har ett pilotprojekt med en åtgärdssamordnare i Sagån som arbetar med åtgärder mot övergödning. (Sagån är den å som har högst halter av näringsämnen till Mälaren)
- MER (Mälaren – en sjö för miljoner) – stöttat kommunerna i åtgärder för vattenförvaltningen. MER har 23 medlemskommuner. Seminarier, lyft dagvattenfrågan, utbildningsmaterial om vattenförvaltningen
- Kartläggning av miljötillståndet i Mälaren
- Förbundet har bidragit till minskad övergödning i Mälaren sedan 1960-talet
- Med mera...

Bild 10 - Vinster och besparingar med MVVF / MER

Läs texten på bilden

(Man kan också förenkla, tex lägga ihop alla summor sökta pengar $3.5 + 26.5 + 3 + 1.7 = \text{ca } 35$ miljoner kr i beviljade bidrag sökta genom MER/MVVF)

Bild 11 - Vad har min organisation för nytta av detta?

(Lägg in er egen organisations namn på bilden, och ta upp sådant som rör specifikt er här. Hör av er till oss på MVVF om ni behöver hjälp med att ta reda på vad vi har gjort just tillsammans med er.)

Bild 12 - Mälarens vattenvårdsförbunds vision för verksamheten 2022-2027

Visionen kan sammanfattas i dessa 6 punkter: (läs upp)

Vi kommer att gå igenom och titta närmare på varje punkt strax.

Bild 13 - Vara en mötesplats för samverkan och ömsesidigt utbyte och lärande mellan medlemmarna

Detta är en kärnverksamhet inom förbundet, som bedrivs genom styrelsemöten, arbetsgruppsmöten, årsstämma, Mälarseminarier, webinarier m.m.

Under kommande år utvecklas ämnesspecifika nätverk för till exempel miljögifter, övergödning, invasiva arter, fisk och fiske, jordbruk, sjöfart, klimatanpassning, dricksvatten och regional planering.

Bild 14 - Jämförelse

(Tanken med dessa bilder är att visa hur förbundet vill utvecklas jämfört med nuvarande verksamhet)

Läs upp texten på bilden. Lägg till:

Att driva ett nätverk tar ca 5-10% av en arbetstid

Bild 15 - Stötta medlemmarna att nå målet god status

Det gör vi genom att:

Samordna planering, finansiering och genomförande av åtgärder. Möjliggöra åtgärder där samarbete inom hela avrinningsområdet är en förutsättning för framgång.

Stötta med sakkunskap i planering och genomförande

Stötta enskilda medlemmar med utredningar och projekteringar

Hålla utbildningar och seminarier

Kommunicera mera och sprida resultat och erfarenheter vidare för ett framgångsrikt vattenarbete.

Bild 16 – Jämförelse

Läs upp texten på bilden.

(Förklaringar:

Sagån är det pilotprojekt där vi har en åtgärdssamordnare som arbetar med åtgärder mot övergödning, som också sprider information och stöttar övriga tillrinnande vattendrag kring Mälaren

After LIFE-plan – LIFE IP Rich Waters tar slut 2024. För att alla de resultat som kommit fram i projektet ska fortsätta att spridas och användas, vill vi hjälpa till och vara en drivande part i det.)

Bild 17 - Förbereda oss för att hantera kommande miljöutmaningar för Mälaren tillsammans

Läs upp texten på bilden. Lägg till:

Det gör vi genom:

framåtsyftande undersökningar, samordning och planering av förebyggande åtgärder

Bild 18 - Jämförelse

Läs upp texten på bilden.

Bild 19 - Fortsätta att bedriva miljöövervakning i Mälaren samt utveckla den

Läs upp texten på bilden. Lägg till:

Det gör vi genom:

- Samordning av mätningar och resultat inom hela avrinningsområdet
- Nya metoder för miljöövervakning främst för uppföljning av åtgärdernas effekt
- Förbättra spridningen av resultaten till intressenter, beslutsfattare och allmänhet

Bild 20 - Jämförelse

Läs upp texten på bilden.

Bild 21 - Vara en gemensam röst för förbundets medlemmar gentemot relevanta sektorsmyndigheter

Läs upp texten på bilden. Lägg till:

Det gör vi genom:

- Framföra våra gemensamma behov och önskemål
- Omvänt fungera som en kommunikationskanal från dem till oss

Bild 22 - Jämförelse

Läs upp texten på bilden.

Bild 23 - Kommunera Mälarens värde och nytta för att medvetandegöra oss alla

Läs upp texten på bilden.

Alla vi som bor runt Mälardalen behöver förstå vilken tillgång Mälaren är, så att vi värdesätter det ovärderliga Mälaren ger oss utan kostnad.

(Bilderna är från hemsidan www.malaren.org och vår Facebooksida)

Bild 24 - Jämförelse

Läs upp texten på bilden.

Bild 25 - Vad är förbundets styrkor?

Läs upp texten på bilden.

Bild 26 - Vilka vägval har vi om Mälarens vattenvårdsförbunds fortsatta verksamhet?

Läs upp texten på bilden.

Det är följande val vi måste göra på förbundets årsstämma i maj 2021.

Bild 27 - Vägval 1 – fortsätta med nuvarande form av verksamhet

Vi fortsätter som nu med miljöövervakning, MER kommer fortsätta men bara som ett projekt för de kommuner som väljer att gå med samt att vi behåller våra nätverk inom styrelse och arbetsgrupper som nu och även driver frågan om sjögullsbekämpning.

Bild 28 - Vägval 2 – utveckla verksamheten i linje med föreslagen vision 2022-2027

Vägval 2 är i linje med visionen, hur visionsgruppen för förbundet vill att förbundet ska utvecklas. I det här förslaget blir det åtgärdsinriktade arbetet (som nu sker i MER) tillgängligt för samtliga medlemmar, istället för som nu enbart de kommuner som har valt att gå med i MER. Vi vill även utveckla nätverken kring olika frågor och knyta till oss mer specialistkunskaper, som ska bli tillgängliga för alla samt utveckla kommunikationen med myndigheter och om Mälarens värde och tillstånd.

Bild 29 - Vägval 2 – utveckla verksamheten i linje med föreslagen vision 2022-2027

Här låter vi det åtgärdsinriktade projektet MER ta slut 2021 och återgår till hur verksamheten såg ut 2012. Det innebär att miljöövervakningen kvarstår tillsammans med information om resultaten från dem, samt att vi har möjlighet att ta fram vissa utredningar. Övrig verksamhet kommer att försvinna.

Bild 30 - Processen till beslut om vision

Förslaget till vision samt förslag till organisation och finansiering skickades ut den 22 december till samtliga medlemmar, alla övriga kommuner i Mälarens avrinningsområde samt de kommuner som tar dricksvatten från Mälaren, men inte ingår i avrinningsområdet. Totalt drygt 80 organisationer har fått denna.

Den 31 mars är sista dag att lämna synpunkter. Den 16 april behandlas inkomna remissvar i styrelsen och sedan tas beslut i styrelsen om visionen. Det slutgiltiga förslaget skickas sedan ut med handlingarna inför årsstämman den 6 maj. På årsstämman den 21 maj fattas beslutet om

visionen samt organisation och finansiering för Mälarens vattenvårdsförbunds verksamhet 2022–2027.

Bild 31 - www.malaren.org

På Mälarens vattenvårdsförbunds hemsida [malaren.org](http://www.malaren.org) kan läsa mer om visionen, ladda ner dokumenten med mera. Där finns även några filmer med medlemmar som berättar om hur de ser på verksamheten inom förbundet. Mälarens vattenvårdsförbund har även en sida på Facebook som uppdateras ganska ofta med vad som händer inom förbundet, samt intressanta tips och länkar till vad andra gör som gäller vattenvård.

Bild 32 – Målet för vårt arbete...

Målet för Mälarens vattenvårdsförbunds arbete är rent vatten, som vi kan dricka, som är bra för djur och växter att leva i, som går att bada och fiska i – och att även framtida generationer ska kunna leva här och njuta av Mälaren.